

המאבק ההמוני הפלסטיני בפרספקטיבה היסטורית על סיפוח ואינתיפאדה עממית

מחבר: עיסאם מח'ול.

תאריך: 8 ביולי 2020.

מקור: עיתון "[זו הדבר](#)" - גיליון 28 2020.

תמלול לקידוד להגהה: גל י.

ממשל טראמפ חבר לממשלת נתניהו-גנץ כדי לקדם את תוכנית הסיפוח בגדה המערבית במסגרת "עסקת המאה". העיסוק הנרחב בסיפוח נועד להסיח את הדעת מהכיבוש הישראלי המתמשך וממפעל ההתנחלויות הקולוניאלי בשטחים הפלסטיניים הכבושים.

במהותה מתבססת עסקת המאה על הכחשת זכויותיו הלאומיות הלגיטימיות של העם הפלסטיני; על השכחת זכותו להיות "עם חופשי בארצו", לרבות זכותו להקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל בגבולות ה-4 ביוני 1967; על העלמת בעיית הפליטים הפלסטינים; ועל חיסול התביעה לפתרון צודק על פי החלטות האו"ם. באמצעות קידום תוכנית הסיפוח מנסה ממשלת ישראל, בתמיכתו של ממשל טראמפ, לייסד משטר אפרטהייד ישראלי באופן רשמי, לחסל סופית את השאלה הפלסטינית תוך צמצומה לשאלה של סיפוח מלא או חלקי. העם הפלסטיני, על אף מצבו הקשה, מסרב ליפול למלכודת הדבש של התנגדות לסיפוח כתחליף להתנגדות לכיבוש – כפי שמייחלים כוחות שונים בישראל, מהקואליציה ומהאופוזיציה כאחד.

התגובה לסיפוח

אך תוכנית הסיפוח מציבה בפני העם הפלסטיני והנהגתו את האחריות ההיסטורית להוביל שני מהלכים העשויים לחולל שינוי אסטרטגי, ולשרת את האינטרסים הקיומיים של שני העמים מול הסרבנות של חוגי השלטון בישראל: ראשית, סיום הפילוג הפלסטיני והשבת האחדות הפוליטית של הגדה המערבית ועזה כבסיס למאבק לסיום הכיבוש ולפתרון מדיני; שנית, על ההנהגה הפלסטינית לקרוא דרור להתנגדות עממית רחבה בערים ובכפרים הפלסטיניים בגדה, בירושלים המזרחית וברצועת עזה. שני מהלכים אלה עשויים לקדם את סיום הכיבוש, המצור והסיפוח, בדומה למאבק הפלסטיני ההיסטורי באינתיפאדה הראשונה שפרצה בדצמבר 1987. עוצמתה של האינתיפאדה נבעה מהחיבור בין הרוחב העממי לעומק האסטרטגיה הברורה והמשותפת לסיום הכיבוש, תוך הפיכתו לעול בלתי-נסבל – לא רק לעם הנכבש, אלא גם למדינה הכובשת.

במובן זה נתפסה האינתיפאדה כמאבק עממי בלתי-מתפשר לשחרור לאומי ואנושי. המוני העם יצאו לרחובות ולסמטאות בחזה חשוף, כדי להסיר מעליהם את עול הכיבוש וחרפתו, וכדי להתנגד לדיכוי של כוחות הכיבוש ושל קבוצות הפורעים המוסתים ומלאי

השנאה בקרב המתנחלים – קבוצות הימין הפשיסטי שצמחו בביצת הכיבוש ומעל גבעותיו, במטרה להכשיל כל פתרון מדיני.

האינתיפאדה הפלסטינית הראשונה (1987-1993) צרבה בתודעת שני העמים, הנכבש והכובש: אין, לא היה ולא יהיה "כיבוש נאור". אין כיבוש מתמשך ללא הסתאבות הכובש, ואין כיבוש מתמשך ללא התנגדות מתמשכת של העם הנכבש, גם אם התנגדות זו נוקטת שלל שיטות וצורות.

האינתיפאדה הפלסטינית הזכירה לאנושות הנאורה כי ההתנגדות לכיבוש היא זכות לגיטימית של העם הנכבש, והיא אף חובתו הראשונה במעלה. ההתקוממות העממית עיגנה את התובנה, שהתקוממות נגד הכיבוש היא התגובה האנושית הטבעית ביותר לעוולות הכיבוש ולאסטרטגיה שלו המבוססות על סרבנות ועל קיפאון מדיני, גזל, עקירה, סיפוח, ענישה קולקטיבית, הגבלות תנועה, מצור, השפלה והצבת עובדות מוגמרות בשטח.

האינתיפאדה העממית ביססה את התפיסה שלכובש ולנכבש, למדכא ולמדוכא, לעולם אינם עומדים על אותו סולם ערכים. במובן זה, הלגיטימיות המוסרית של התקוממות העם הכובש, לרבות הלגיטימיות להשתמש בכל האמצעים העומדים לרשותו כדי להתנגד לכיבוש עד סיומו – איננה עומדת לכוח הכובש המחפש הצדקה כדי לדכא את העם הנכבש ולשלוט בו. משמעותו האובייקטיבית של כל ניסיון ליצור סימטריה בין הכובש לנכבש היא תמיכה בכיבוש והסתרת עוולותיו ופשעיו.

מרד פלסטיני ותנועת השלום בישראל

מול הסרבנות הישראלית והגיבוי שמעניק לה הממשל האמריקאי, ומול מדיניותה העקבית של ישראל להכשלת כל פתרון מדיני שיוביל לסיום הכיבוש ולהקמת מדינה פלסטינית עצמאית על בסיס החלטות האו"ם והחוק הבינלאומי, הופכת האינתיפאדה העממית לאפשרות היחידה שנותרה לעם הפלסטיני.

אינתיפאדה עממית נגד הסרבנות הישראלית, שתגובה בסולידריות מצד כוחות השלום העקביים בישראל, תשרת באופן אובייקטיבי את האינטרסים האמיתיים של העם בישראל: האינתיפאדה תאפשר לישראלים לצאת מבוי הכיבוש, מהקיפאון ומהקיבעון המחשבתי, ותשמור עליהם מהתבהמות, מניוון, מגזענות, מאפרטהייד ומהידרדרות פשיסטית – והרי זו כבר איננה בגדר איום בלבד בישראל תחת הנהגתו של בנימין נתניהו. המוני העם הפלסטיני היו מעורבים באינתיפאדה העממית (הראשונה): נשים כגברים, מבוגרים כצעירים, פועלים כאינטלקטואלים, סוחרים כסטודנטים. ותנועת השלום בישראל הגיבה בהתאם. הוכח שיש קשר ישיר בין התעוררות ההתנגדות לכיבוש בקרב העם הפלסטיני ובחירתו בשיטות המאבק העממי לשחרור לאומי ולעצמאות, לבין התעוררותה של תנועה דמוקרטית אמיתית בישראל השוחרת שלום ושוויון אזרחי ולאומי.

פעם אחרי פעם התברר שהנורמליזציה של החיים בתוך ישראל מותנית בנורמליזציה של חיי העם הפלסטיני. חירותו, רוחותו ועצמאותו האמיתית של העם בישראל אינם בני-השגה לטווח הארוך בלי מימוש חירותו ועצמאותו של העם הפלסטיני. במילותיו של מרקס: "עם המשעבד עם אחר איננו יכול להיות חופשי".

מחד גיסא, התעוררותה של תנועת שלום אמיצה בישראל, הנאבקת במדיניות הכיבוש, יחד עם תנועת סולידריות עולמית עם מאבקו הצודק של העם הפלסטיני, הן משענת חשובה שאין ערוך לה למערכתו של העם הפלסטיני לשחרור לאומי, לפתרון הסכסוך ולשלום צודק לשני העמים.

מאידך גיסא, אינתיפאדה עממית פלסטינית אמיצה וצודקת מייצרת תנאים נוחים יותר לניהול מאבק מתקדם בתוך ישראל, למען שחרור החברה הישראלית עצמה מכבלי הכיבוש ומעול הייאוש וההידרדרות הפשיסטית.